

Slagprop er, og aner det ikke endnu, og det er grumme uheldigt — det kunne d'Her. vel indse — at en Dommer skal afhøre Vidner, dels om Ting, han ikke kender, dels om et Forhold, hvor han ikke ved, hvad der er gaaet forud, og hele denne Sag om Slagproppen kendte jeg ikke, og havde heller ikke Lov til, kan jeg sige, at forlange at blive bekendt dermed, i alt Fald ikke i Enkelthederne, det maatte være tilstrækkeligt for mig at vide, at der var prøvet Forlig i Sagen. Den Slags Ting er jo meget uheldige, men vi haabe, at det skal kunne afhjælpes ved de Lovforslag, som vi for Øjeblikket tale om. Sagen er nemlig den, at hvis Reformen her gaar igennem, saa vil det ikke blive Parterne, der komme til at spørge Vidnerne, men Dommeren har, hvis han vil have Oplysninger — og det vil en samvittighedsfuld Dommer gerne have — i alt Fald Ret til selv at gribe ind og til at udsørge Vidner og Syns- og Skønsmand og han har Ret til at udsørge Parterne selv. Han har ogsaa i langt videre Omfang end nu Ret til at forlange Dokumenter fremlagt, kort sagt, han har Ret til at forlange alt, hvad han anser for nødvendigt til Sagens fulde Oplysning. Nu blev det ganske vist for en Snes Aar siden, da denne Sag var til Forhandling her i Tinget, gjort gældende af en anset Jurist, at det er en Fejltagelse, at man af en Dommer eller flere Dommere ved Forhør i en Ret kan faa at vide af en Part eller et Vidne, straks og fuldstændigt, hvorledes et Retsforhold er, og det ærede Medlem sagde den Gang, at naar han skulde procedere i en Sag, saa maatte han tale længe og tale gentagende med sin Mandant, inden han følte sig overbevist om, at nu havde han faaet frem, hvad Mandanten vidste. Det er jo rigtigt, hvad der blev sagt, men der er jo dog den Forskel, at en Sagfører jo kun har den ene af Sagens Parter for sig, og medens han naturligvis fremfører alt, hvad han kan i sin Favør, vil jo Retten under en offentlig, mundtlig og umiddelbar Procedure have baade Parterne og Vidnerne og alle dem, som overhovedet kunne give Oplysninger i Sagen, og hvis det er nødvendigt, og hvis det overhovedet er muligt at faa Sandheden frem, saa maa man jo mene, at det maatte kunne naas paa denne Maade. Ganske vist kan det saa blive en uhyggelig Skærsild, om jeg maa bruge det Udtryk, at gennemgaa for Parterne og Vidnerne at skulle staa der og forklare og lade sig krydsforhøre; men det er saa vidt

jeg kan skønne ikke andet, end hvad der er nødvendigt for at faa Sagen oplyst, og vil man undgaa det, har man ikke andet at gøre end forlige Sagen, inden den kommer for Retten, og ogsaa af den Grund mener jeg, at man skal beholde Forligskommissionerne, saaledes som jeg omtalte under den forrige Sag. Og saa kommer det næste, og det er dette, at naar saa den fulde Sandhed er kommen frem, naar Faktum, som det hedder, er fuldstændig og nøje oplyst, ja, saa skal Dommen fældes efter det Bevis, som maa siges at være tilvejebragt, og der er det saaledes, at hidtil have vi jo en lovbunden Bevisteori, og vi have ikke noget frit Skøn. Det er blevet sagt, at hvis man omstødt den grundfæstede Mening, at to Vidner ere fuldt Bevis, kunde man komme ind paa et Ocean af Usikkerhed. Ja, ganske vist, det kan man. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 3die Valgkreds (Alf. Christensen) fortalte forleden Dag meget drastisk, hvorledes han vilde være bleven hængt, hvis det var blevet til Virkelighed, dette med at spørge, om han havde været i Stubbekøbing eller ikke, og det ærede Medlem fra Middelfart (Slengerik) fortalte yderligere, hvorledes han var kommen af Sted, ganske vist under en kriminel Sag, hvor han havde to Vidner imod sig, som alligevel forklarede noget, som ikke var overensstemmende med Sandheden. Naa, den Slags Ting kan selvfølgelig ske, men i Reglen vil jo to normale og uvillige Mænds overensstemmende Forklaring om, hvad de have set og hørt, være saa nogenlunde Bevis paa, at det ogsaa er stemmende med den objektive Sandhed. Men alene det altsaa, at slikt kan ske, at Sandheden alligevel ikke er den, som de to Vidner overensstemmende udsige, alene det gør jo, at man ikke bør blive staaende derved, men at man maa gaa over til, hvad vi kalde for den fri Bevisførelse og Bevis-skøn. Det er ganske vist et Ord, som ikke er brugt i det forelagte Lovforslag, men Indholdet af § 104, saaledes som det for Resten er modificeret ved § 105, viser det dog altsaa med andre Ord, at vi maa gaa over til den Procedure, som er foreslaaet i det forelagte Lovforslag, idet Betingelserne for et Skøns Rigtighed, saa vidt menneskeligt muligt er, ville være til Stede under en offentlig, mundtlig og umiddelbar Proces. Jeg kan derfor med disse almindelige Ytringer kun anbefale, at Lovforslaget bliver vedtaget i alt væsentligt, som det foreligger. Imidlertid vil